

Brochure actieleren

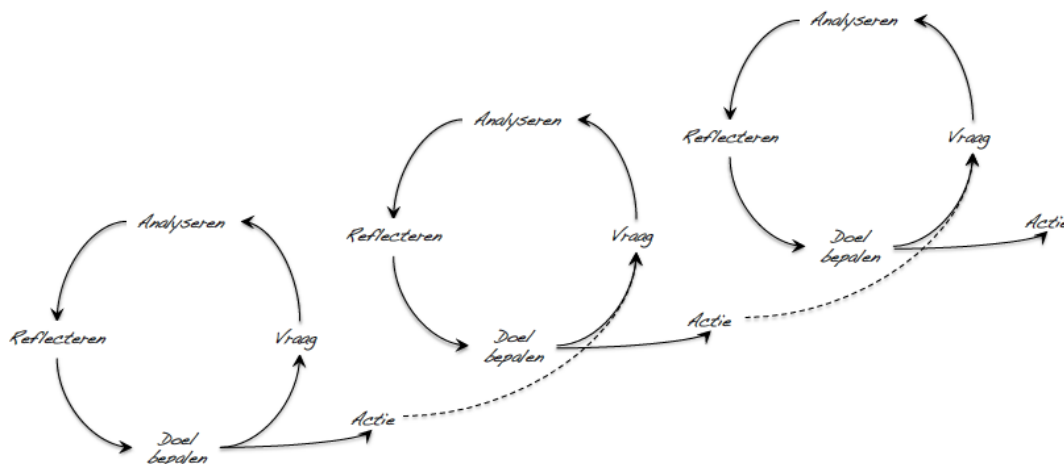
Introductie

Naar aanleiding van de jeugdwet en de in gang gezette transitie in de jeugdzorg zijn er de afgelopen jaren in de provincie Flevoland mooie stappen gezet om de jeugdhulp anders en beter te organiseren. Niettemin zien professionals werkzaam in de jeugdhulpverlening en de jeugdzorg én gemeenten in Flevoland zich regelmatig geconfronteerd met complexe uitdagingen waarvoor zij niet altijd goed toegerust zijn om deze aan te pakken. Deze uitdagingen hebben onder meer betrekking op de organisatie en uitvoering van de jeugdhulpverlening en op de onderlinge samenwerking in jeugdhulpverleningstrajecten.

Om professionals en gemeenten te helpen om zulke uitdagingen het hoofd te bieden, hebben de Flevolandse gemeenten, Flevolandse Jeugdzorginstellingen en hogeschool Windesheim (lectoraat Klantenperspectief in Ondersteuning en Zorg) gezamenlijk de Flevo Academie Jeugd opgericht (www.flevoacademiejeugd.nl). Een van de werkwijzen die wij professionals bieden om met de bovengenoemde uitdagingen om te gaan is actieleren. In deze brochure leest u over deze werkvorm en hoe u met actieleren aan de slag kunt.

Werkwijze

Actieleren is een didactische werkvorm waarmee complexe praktijkvraagstukken worden verkend en wordt gewerkt aan de oplossing van die vraagstukken. Dat gebeurt in een cyclisch proces van onderzoeken, reflecteren op het handelen en op de onderliggende aannames, opvattingen en kaders die ten grondslag liggen aan het handelen, leren, bijstellen van het handelen en interveniëren, waarna er opnieuw wordt gereflecteerd op de uitkomsten van het bijgestelde handelen en een nieuwe cyclus begint (zie figuur hieronder). De werkvorm biedt een concreet kader en handvatten om te komen tot diepere vormen van leren en probleemoplossing. Actieleren werd oorspronkelijk ontwikkeld door Revans in de jaren '80¹, en is vervolgens breed is opgepakt en verder ontwikkeld door onderzoekers en professionals op het gebied van leren en verandering. De werkvorm kent sinds 2004 een eigen tijdschrift².

Figuur: cycli van actieleren

De stappen in dit cyclische proces zijn:

¹Zie o. a.: Revans, R.W. (2011). *ABC of action learning*. Farnham: Gower.

²*Action Learning: Research and Practice*. Taylor & Francis

- Samen verkennen van het praktijkvraagstuk (vraag) en van de ervaringen die de deelnemers aan actieleren hebben met het vraagstuk, de betrokkenen in het bredere interne en externe systeem dat invloed uitoefent op het vraagstuk en het handelen van de betrokkenen. Doorgaans gebeurt dat aan de hand van een concrete casusbeschrijving die vooraf wordt aangeleverd.
- Verkennen van het handelen dat tot het ontstaan en in stand houden van het vraagstuk heeft geleid (analyseren).
- Samen reflecteren op de eigen opvattingen, overtuigingen of mechanismen die het handelen sturen.
- Het lonkende perspectief te verkennen en de bestaande kennis en informatie die kan helpen om dat lonkende perspectief te concretiseren: doel bepalen.
- Ten slotte formuleert de groep samen de handelingsmogelijkheden en vervolgstappen die zij willen gaan zetten (actie) en maakt daarover afspraken.

Thema's voor actieleren

Vanuit pilots en (andere) ontwikkelijnen zijn voor de Flevo Academie Jeugd voorlopig 5 thema's of eerste zoekrichtingen benoemd voor actieleren:

1. Stoppen met separeren
2. Goede triage en verklarende analyses aan de voorkant
3. Werken met doelen van jeugdigen en ouders
4. Complexe scheidingen
5. Preventie en informele zorg

Deze thema's zijn hooguit richtinggevend. Het uitgangspunt bij actieleren is om goed aan te sluiten bij de probleemervaring van de deelnemers en die onderwerpen te kiezen die voor *hun werkpraktijk* relevant en urgent zijn. Thema's hangen bovendien vaak met elkaar samen, en een gefractioneerde benadering van thema's staat probleemoplossing in de weg. Immers, bij triage heb je bijvoorbeeld te maken met de jeugdigen zelf, de ouders en met hun wensen en doelen. Complexe scheidingen kunnen deel uitmaken van de probleemsituatie en zijn (dus) onderdeel van de verklarende analyse aan de voorkant. En investeren in preventie en informele zorg kan wellicht institutionalisering en maatregelen zoals separeren helpen voorkomen.

Leerdoelen

Nadat professionals de cycli van actieleren enkele keren hebben doorlopen, zijn zij in staat om samen met andere betrokkenen complexe praktijkvraagstukken te analyseren en aan te pakken in hun beroepscontext waarbij er (doorgaans) multi- of interdisciplinair wordt samengewerkt. Zij leren tijdens de bijeenkomsten complexe vraagstukken die te maken hebben met de organisatie van de jeugdhulpverlening en met de onderlinge samenwerking en afstemming, overdracht, besluitvorming en communicatie rondom hulpverleningstrajecten met jeugdigen, hun gezin en collega's, te begrijpen en te duiden. Daarmee leren ze een manier van analyseren en omgaan met complexe vraagstukken die zij vervolgens zelf kunnen inzetten voor een breed spectrum aan vraagstukken. Bovendien leren zij duurzame interventies te kiezen en uit te voeren die uiteindelijk bijdragen aan verbetering van de hulpverlening.

Voor wie?

De workshop is bedoeld voor jeugd- en gezinsprofessionals en beleidsmedewerkers met hbo-niveau en academisch werk- en denkniveau.

Groepsamenstelling en keuze van een onderwerp

De groep die aan de slag gaat met actieleren bestaat bij voorkeur uit professionals die nauw met elkaar samenwerken en wordt in onderling overleg samengesteld, en bestaat bijvoorbeeld uit de leden van het (sociaal) zorgteam. Ook het praktijkvraagstuk waarop het actieleren betrekking heeft, wordt in onderling overleg vastgesteld. Met actieleren sluiten wij met maatwerk aan op de concrete praktijkvraagstukken die betrokkenen ervaren in de werkuitvoering en onderlinge samenwerking.

Data en locatie

Omdat in actieleren de praktijkvraag van betrokken professionals en hun ruimte om acties uit te voeren leidend zijn voor het proces, worden data en locatie in onderling overleg vastgesteld.

Tijdsinvestering

De workshop bestaat uit drie dagdelen.

Vorbereiding: ongeveer 1 uur per bijeenkomst (3 uur in totaal)

Action learning bijeenkomst 1: 3 uur

Action learning bijeenkomst 2: 3 uur

Action learning bijeenkomst 3: 3 uur

Afronding en reflectie: 1 uur

Kosten

De actieerbijeenkomsten worden gefinancierd vanuit het budget van de Flevo Academie Jeugd.

Aanmelden en meer informatie

Als u interesse heeft in deelname, dan kunt u contact opnemen met Monique Evink-De Rooij, projectcoördinator Flevo Academie Jeugd, via het mailadres flevoacademiejeugd@windesheim.nl.